

NHỮNG VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU VÀ ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KHOA HỌC VỀ NHÀ Ở

Giáo sư PHẠM VĂN TRÌNH

Chủ nhiệm Chương trình nhà ở 26-01

Nhà ở là vấn đề quan trọng và cấp bách trong đời sống của nhân dân, là vấn đề chiến lược, một trong những mục tiêu kinh tế - xã hội quan trọng của Đảng và Nhà nước ta. Vì vậy Chương trình tiến bộ khoa học - kỹ thuật về nhà ở là một chương trình mang tính tổng hợp về khoa học và kỹ thuật, mang tính chất chính trị, kinh tế xã hội sâu sắc. Chương trình có ba mục tiêu chính:

- Xây dựng tiêu chuẩn ở hợp lý, nhằm cải thiện từng bước điều kiện ở của nhân dân.
- Áp dụng các biện pháp tiến bộ khoa học - kỹ thuật, nâng cao chất lượng và tốc độ xây dựng nhà ở.
- Tổng hợp dự báo và chiến lược phát triển nhà ở, tham gia xây dựng các chính sách và kế hoạch phát triển nhà ở.

Chương trình đã lựa chọn 8 vấn đề, chia làm 3 nhóm với 28 đề tài lớn về các lĩnh vực xã hội, khoa học - kỹ thuật, kinh tế, tổng hợp dự báo và chính sách.

Việc xác lập mục tiêu Chương trình là quá trình nghiên cứu dựa trên mục tiêu kinh tế - xã hội và đặc điểm của nước ta trong chặng đường đầu tiên của thời kỳ quá độ, nhờ đó đã đưa đến kết quả và hiệu quả tốt, mối quan hệ giữa các vấn đề và đề tài có liên quan chặt chẽ với nhau.

Kết quả 5 năm qua, Chương trình đã tập hợp một lực lượng đông đảo cán bộ khoa học-kỹ thuật của các Bộ, các cơ quan nghiên cứu, thiết kế và trường Đại học, các địa phương và các cơ sở sản xuất với hàng nghìn cán bộ tham gia nhiệt tình và trách nhiệm cao, hoàn thành một khối lượng công việc rất lớn:

- Điều tra khảo sát quỹ nhà ở toàn quốc (59 triệu m²), đặc biệt là khảo sát nghiên cứu tại thành phố Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh và đồng bằng sông Cửu Long. Phân loại hiện trạng nhà ở, đề xuất phương châm, phương hướng nghiên cứu giải quyết trước mắt và dài hạn.

- Nghiên cứu xã hội học, điều tra tính chất xã hội của nhà ở.
- Đã dự thảo ban hành và sắp ban hành 26 tiêu chuẩn, định mức, chỉ dẫn kỹ thuật, bao gồm trên 40 tập tư liệu, báo cáo và sưu tập về phim ảnh.

Các kết quả trên đã thiết thực đóng góp ngay trong kế hoạch 5 năm 1981 -1985. Đồng thời dự báo về kế hoạch phát triển nhà ở 1986 -1990 và năm 2000, góp phần vào việc quản lý của các cơ quan Nhà nước.

CÁC CƠ QUAN VÀ ĐỊA PHƯƠNG ĐÃ SỬ DỤNG KẾT QUẢ CỦA CHƯƠNG TRÌNH

* Bộ Xây dựng:

- Đã ban hành 10 tiêu chuẩn và chỉ dẫn chính thức.
- Sử dụng tài liệu dự báo lập kế hoạch và phương hướng phát triển nhà ở trong kế hoạch 5 năm (1986-1990), tham gia dự thảo văn kiện Đại hội Đảng lần thứ VI.
- Đưa sản xuất gạch không nung vào kế hoạch hàng năm (30 triệu viên/năm), riêng năm 1985: 50 triệu viên/năm.
- Thiết kế xây dựng khu nhà ở Thanh quân (Hà Nội).
- Tổ chức Công ty sản xuất nhà ở bán cho dân ở đồng bằng sông Cửu Long, đến nay công ty này đã sản xuất xây dựng được 10.345m² nhà ở.
- Thiết kế xây dựng nhà ở 5 tầng ở 104 Trần Hưng Đạo (Hà Nội), v.v...

* Bộ Nông nghiệp:

- Áp dụng các mẫu nhà ở xây dựng khu nhà ở cho cán bộ; công nhân viên theo phương châm Nhà nước và nhân dân cùng làm, được 652 căn hộ với 18.843m².

• Ủy ban Khoa học xã hội Việt Nam:

- Dự thảo kiến nghị và các chính sách xã hội về nhà ở cho Nhà nước.

• Ủy ban Kế hoạch Nhà nước:

- Đã sử dụng các tư liệu làm tham khảo cho kế hoạch 1986-1990.

• Bộ Nội thương:

- Công ty xây lắp 2 sử dụng mẫu nhà đúc, bán cho đồng bằng sông Cửu Long 3.500 bộ khung nhà.

• Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước và một số cơ quan:

- Ứng dụng cọc nhồi, tiết kiệm thép với trị giá 10 triệu đồng.

• Hà Nội:

- Quận Hai Bà Trưng, Đường 1A, Đường 6, quận Đống Đa, Hàng Bột, Tây Sơn, nhà máy bê tông Vĩnh Tuy đã sử dụng các tiến bộ kỹ thuật của Chương trình như phụ gia TRĐ cho bê tông, keo lit-nhìn....

• Hà Nội – thành phố Hồ Chí Minh và các tỉnh:

- Áp dụng quy chế Nhà nước và nhân dân cùng làm, phương pháp dự báo và kế hoạch.

• Hợp tác quốc tế Việt Nam - Thụy Điển:

- Xây dựng nhà ở thị trấn Phong Châu, khu công nhân Bãi Bằng, Việt Nam đầu tư 75 triệu, Thụy Điển 44 triệu cu-rôn.

• Hai đề án đồ bếp trong nhà ở và khí hậu học nhà ở đã được giải ACCT (10 nghìn frăng), giải Bicôn (1 nghìn lê-va).

Nhìn chung trong kế hoạch 5 năm và lâu dài, Chương trình đã đạt được một số kết quả quan trọng.

Về mặt Xã hội, đã xác lập được quan hệ về nhà ở trong tiêu chuẩn $6m^2$ /người, cải tiến không gian căn hộ độc lập, khu phụ mở rộng. Đặc biệt đã tổng kết tình hình ở Hà Nội và đồng bằng sông Cửu Long về mặt xã hội học.

Về mặt kinh tế-kỹ thuật, đã ra được một số quy phạm chỉ dẫn kỹ thuật, chính sách (như chính sách Nhà nước và nhân dân cùng làm đã rất phổ biến, giảm 9/10 vốn đầu tư Nhà nước), coi trọng cải tạo ngang xây dựng với tiết kiệm vật liệu (giá vốn đầu tư 50%), rút ngắn thời gian xây dựng (30-60%), hạ giá thành hoặc tiết kiệm, ví dụ:

- Cọc nhồi: 10 triệu (tiết kiệm thép).
- Phụ gia: hàng triệu đồng.
- Nội thất giảm diện tích chiếm đồ 25%.

Hợp tác Thụy Điển tổng vốn đầu tư ngoại tệ 44 triệu cu-ron, Ước tính 1 đồng nghiên cứu bỏ ra thu quá 5 đồng (Liên Xô định mức 3đ), các năm sau có thể cao hơn nữa.

Kinh phí cấp 5 năm là 15 triệu đồng nghiên cứu và lương 7 triệu đồng., thực nghiệm 8 triệu đồng, ước thu hồi 2 triệu tiền mới.

HIỆU QUẢ CÁC MẶT

- Đào tạo: lý luận học nhà ở, xã hội học đô thị, kiến trúc, quy hoạch nghiên cứu sinh (có 2 người).
- Hợp tác quốc tế: lập đề án tham gia năm quốc tế của những người không có nhà ở (1987, Hà Nội thực hiện).
- Viết 3 cuốn sách: Hướng dẫn kỹ thuật; Nhà ở tại các vùng khí hậu khác nhau; Bếp trong nhà ở (hợp tác với Thụy Điển).

- Ra các quy phạm mới.

Tuy nhiên, qua 5 năm nghiên cứu, Chương trình vẫn còn một số tồn tại phải suy nghĩ và giải quyết. Đó là:

- Làm thế nào giải quyết nhà ở cho nhân dân ta, ít nhất về diện tích được $6m^2$ /người ở thành phố, đồng bằng sông Cửu Long và các vùng kinh tế?
- Thiết kế, quy hoạch như thế nào để mang được tính chất dân tộc, bền vững lâu dài, tiết kiệm đất đai, chống ô nhiễm môi trường, làm đẹp thành phố?
- Giải pháp xây dựng thế nào để đáp ứng cả hai mặt Nhà nước và nhân dân ở Hà Nội và các địa phương?
- Kết hợp giải pháp cải tạo với xây dựng mới ở Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, duy trì quỹ nhà ở 50 triệu m^2 .

Với kết quả đạt được, Hội đồng nghiệm thu cấp Nhà nước đánh giá Chương trình đạt loại tốt, trong đó có 15 đề tài xuất sắc, 7 đề tài khá, 2 đề tài trung bình.

Tóm lại, trong 5 năm qua, Chương trình bám sát mục tiêu, hoạt động tích cực, nghiêm túc, 28 đề tài được triển khai thực hiện đã tập hợp một lực lượng đông đảo cán bộ khoa học ở nhiều ngành nhiều cơ sở sản xuất cùng tham gia nghiên cứu khối lượng công việc khá lớn như đã báo cáo trên đây.

KIẾN NGHỊ

1. Chương trình nhà ở vẫn còn tiếp tục nghiên cứu và thực hiện lâu dài, trong thời gian tới tiếp tục hoàn thiện về ở, lối sống thành thị và nông thôn...

2. Ban hành các chính sách, quy chế về nhà ở. Coi nhà ở là ngành sản xuất ra vật chất, nó có tác động rất lớn đến năng suất lao động và tiềm lực của nhân dân.

3. Phát triển công tác xây dựng thực nghiệm đưa các kết quả nghiên cứu vào thực tế sản xuất, đẩy nhanh tốc độ xây dựng, có hình thức tổ chức chương trình mới, ví dụ như Liên hiệp khoa học xây dựng nhà ở.